

Пише:
Саја
Бошњак

Ванкувер, децембар 2008

SRPSKI FILM I DRUGI ZLOČINI

Zahvaljujući istrajnosti organizatora, Srpskog konzulata u Van-kuveru, a uz pomoć brojnih sponzora, ponovo smo imali priliku da vidimo izbor iz recentne srpske filmske produkcije. Između 12. i 15. novembra u bioskopu *Ridž* u Van-kuveru održan je drugi *Serbian Film Fest*. Kao i prošle godine, festivalu su prisustvovali ugledni gosti: ambasador u Otavi Dušan Bataković i državni sekretar u Ministarstvu za dijasporu Predrag Tojić. Što se filmskih stvaralaca tiče, njihova delegacija je bila upola manja nego prošle godine: pored selektorke Nevene Đonlić, pohodili su nas još i glumac Feđa Stojanović (pojavljuje se u tri prikazana filma), rediteljka Sonja Blagojević i producent Marko Jocić. Na programu je, za četiri dana koliko je ukupno trajao festival, prikazano pet filmova. Ono što odmah upada u oči je da je među autorima tj. rediteljima bilo čak tri debitanta. Filmovi su prikazani sledećim redom: *Turneja* Gorana Markovića, *Četvrti čovek* Dejana Zečevića, *Moj drug Srbija* Sonje Blagojević, *Čarlston za Ognjenku* Uroša Stojanovića i *Ljubav i drugi zločini* Stefana Arsenijevića.

Čast da otvori *Drugi festival srpskog filma* u Van-kuveru pripala je *Turneji* Gorana Markovića, filmu koji predstavlja Srbiju u konkurenciji za *Oskara*. Velikom iščekivanju koje je publika imala u vezi ovog filma, osim publiciteta, doprinela je i izuzetna glumačka ekipa. Pored Dragana Nikolića, Voje Brajovića (Prle i Tihi opet zajedno u ratnom vohoru), Josifa Tatića, Tihomira Stanića, Svetozara Cvetkovića, Emira Hažihafizbegovića i Slavka Štimca, glavnu žensku ulogu nosi povratnica u domaći film Mira Furlan. Iako prvobitno najavljena kao gošća festivala, Mira se, zbog sprečenosti poslom, nije predstavila van-kuverskoj publici. Marković je svoju priču o grupi glumaca iz jednog prestoničkog pozorišta, smestio u izmak 1993. godine kada je ekonomska kriza u Srbiji dostigla apsurdne razmere, a rat u Bosni bio u punom zamahu. Dešperatni da zarade koju marku više šestoro glumaca kreću na kratku "turneju" na bosansko ratište ne znajući šta ih tamo ustvari čeka. Uvidevši da su upali u središte pakla pokušavaju da se iz njega živi izvuku, ali to ne ide tako lako. Izgubljeni lutaju na prvim linijama fronta gde sreću sve tri zaraćene vojske i, slično kao Aska u čuvenoj Andrićevoj pripovetci, glumačkom igrom spašavaju gole živote. Iako se Markoviću, kao iskusnom reditelju i scenaristi, može odati priznanje za originalnu priču i njenu atraktivnu vizualizaciju, isto tako mu se može prigovoriti stereotipni prikaz rata, što je najverovatnije uslovljeno plasmanom filma stranom publici koja nema

isto "predznanje" o tom ratu kao domaća, balkanska publika. Marković je znalački napravio izbor prepoznatljivih situacija i karakterističnih likova iz građanskog rata u bivšoj Jugoslaviji (paravojne formacije, ratni profiteri, pisci-ratni huškači, kriminalci-ratni heroji, dezorijentisani oficiri JNA...).

Film, na koncu, iznose odlični glumci predvođeni Mirom Furlan i Gagom Nikolićem. Koliko je *Turneje* poučna priča o jednom besmislenom ratu, toliko je i priča o pomalo grotesknom naličju glumačke profesije, pa otuda Goranova posveta roditeljima, glumcima Radetu i Oliveri Marković, nikako nije bez dubljeg značenja.

Četvrti čovek, kao srpski krimi - triler, ima sve odlike dobrog žanrovskog filma i po zanimljivosti priče ne zaostaje za holivudskim filmovima te vrste. Razlika je samo u ceni koštanja. Od izvršnog producenta filma, Marka Jocića, saznali smo da realizacija prosečnog srpskog igranog filma danas košta oko million evra, što je smešna cifra u odnosu na američku produkciju, ali i ne zvuči tako loše uzimajući u obzir aktuelnu ekonomsku sliku Srbije.

ri filma *Četvrti čovek* prevazišli uska žanrovska ograničenja, te zanatski vešto obradili ovu relevantnu temu.

Dokumentarac *Moj drug Srbija* prikazan je trećeg dana festivala, kao uvertira u film *Čarlston za Ognjenku*. Potpisnik ovih redova će vam ostati dužan za kratak osvrt na drugi film

Socijalni kontekst Zečevićevog filma je baziran na post-ratnoj traumi srpskog društva i otvara bolno pitanje suočavanja sa ratnim zločinima. Lazar Janković, nekadašnji oficir JNA, klasični anti-heroj koji plaća veliku cenu zbog svojih u ratu okrvavljenih ruku kreće u ličnu vendetu protiv lokalnih mafijaša i bivših "saboraca". Konspirativna mreža sa ciljem prikrivanja zločina, koju čine oficiri državne i vojne bezbednosti, političari i kriminalci, vraća nas u vreme neposredno uoči ubistva Zorana Đinđića kada je sprega podzemlja i bezbedonosnih struktura bila na vrhuncu. Pronalaženje i izručivanje preostalih ratnih zločinaca i dalje je jedna od gorućih tema srpskog društva, pa su već samim tim auto-

jer ga, zbog više sile, nije gledao. Sonja Blagojević kamerom prati putešestvije mladog američkog klovnova Džoa Mame kroz Beograd, Guču i Kosovo. Džo je oduševljen Srbijom i gostoprimstvom naroda, pa svako leto provodi zabavljajući prolaznike u Knez Mihajlovoj, ali i decu u srpskim enklavama na Kosovu. Putujući cirkus Džoa Mame i još nekolice lokalnih klovnova vraća osmeh na lice dece koja već godinama žive u getu okružena zidovima i bodljikavom žicom. Brojne scene (uključujući i one vesele iz Guče) iz filma *Moj drug Srbija* nas svojim vizuelnim sadržajem bolno podsećaju na istorijsku raskrnicu na kojoj se danas nalazi zemlja nam matica, što pruža ubedljiv etički predložak za Blagojevićkin umetnički

ne baš mnogo spektakularan, ali neosporno pošten film.

Film debitanta Stefana Arsenijevića *Ljubav i drugi zločini* smešten je u sve omiljeniji ambijent mlade generacije srpskih filmskih autora – Novi Beograd, koji je svojim sivilom i alijenacijom potpuno odredio njegov vizuelni identitet. To je očigledno bio rediteljev cilj, jer zaista nema boljeg mesta za smeštaj gomile luzera i promašenih ljudskih sudbina. Glavni lik Anica doboko zašla u tridesete godine jedini izlaz vidi u napuštanju te sredine, odnosno grada i države u kojoj živi. Radnja filma se odvija u jednom jedinom danu – danu njenog odlaska. Lokalni mafijaši-reketaši, traumatizovana devojčica na ivici samoubistva, ostarela i ponižena pevačica, telesno i duhovno zapuštena sredovečna prodavačica, vlasnik palačinkarnice-trafike koji nema para ni za reket, bivši donžuan deformisan u oženjenog papučara, tinejdžeri-ubice sa utokama i slični likovi promiču između grafitima išaranih betonskih nakaza novo-beogradskog geta. Skupljajući krhotine svog života i ostatke izgubljenog mladalačkog ponosa Anica drsko korača kroz lepljivi sneg i najlonske kese koje lete svuda naokolo, pokušavajući da naplati stare dugove od onih koji su joj upropastili život. Mada je Arsenijevićev talenat za karakterizaciju likova i njihovu slojevitost neosporan, film *Ljubav i drugi zločini* ima pomalo spor ritam, a njegova radnja je prilično podređena glumačkoj igri. Gost festivala Feđa Stojanović je posle projekcije izjavio da verovatno nikad više niko od glavnih glumaca neće imati toliko prostora kao što je imao u ovom filmu. Pored nosećih uloga Anice Dobro i Vuka Kostića, izdvaja se i Fedina kreacija u duši romantičnog mafijaša, ali čitav šou na momente krađu dve veteranke jugoslovenskog filma: Milena Dravić i Semka Sokolović Bertok. *Ljubav i drugi zločini* će, s jedne strane, ostati kao dokumenat teškog socijalnog trenutka u srpskom društvu koje se još nije opredelilo kojim putem da krene u svetliju budućnost, a s druge, kao odličan debi mladog autora od koga možemo očekivati još dobrih filmova.

Verovatno da gornjih pet naslova ne daju kompletnu sliku svih aktuelnih tokova u srpskoj kinematografiji, ali su dobar presek različitih filmskih estetika nove generacije srpskih filmadžija, koji su (i kao ljudi i kao umetnici) stasavali u miloševićevskom i post-miloševićevskom vremenu. Posebno nas raduje i autorska vitalnost praške škole, kojoj pripada Goran Marković, a koja je još odavno ispisala najbolje stranice domaćeg filma.